

7. Оф. сайт тематичного парку «HAPPYLON Ocean Park» – [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://kiev.happyton.com/about/>.

8. Донецький кряж. – [Електронний ресурс]: – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Донецький_кряж.

Двойних К.Є.

*кандидат економічних наук, докторант,
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова*

ЕТНОЛОГІЧНИЙ ВІМІР СУЧАСНОЇ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ: АКТУАЛЬНИЙ ДИСКУРС

Незважаючи на те, що сучасна світова економіка підлягає розгляду у багатьох форматах, доцільним видається звернути увагу на підхід до того її розуміння, який передбачає аналіз суперпозиції різноманітних форм переходу від індустріального (ієрархічного) до нового (сітьового) укладу. Кожна з таких форм є достатньо короткочасною, але наслідки прояву будь-якої з них можуть носити довготривалий характер.

Саме це виступає головним протиріччям в аналізі сучасної світової економіки: з одного боку, короткочасність існування перехідних форм господарювання, з іншого – чимала кількість можливих довготривалих економічних наслідків їх прояву. В таких умовах прогноз та, відповідно, перспективне моделювання (на відміну від рефлексивного пояснення подій, що відбулися), є найгострішою проблемою економічної науки.

Вбачається, що забезпечення ефективного економічного моделювання та прогнозування є необхідним певний інваріант, максимально об'єктивований та позбавлений редуціоністських нашарувань задля подолання суб'єктивного сприйняття певних процесів та явищ. У якості такого інваріанту пропонується розглядати етнічні процеси, які опосередковуються у взаємодії суперетносів як великих енергетичних систем, в ході якої виникає енергетичний потік.

Слід зазначити, що існування енергетичного потоку та його прояви, нехай і опосередковано, протягом тривалого часу вивчаються в економічній науці. В цьому сенсі зауважимо, що із

сфери економічних знань взагалі важко навести приклади, які не мають відношення до енергетичного обміну.

Процеси, які постійно відбуваються впродовж всієї господарської діяльності людини, завжди мають безпосереднє відношення до такого важливого історичного явища як загальна проблема нерівності [1, с.245-247]. Ця проблема в різних інтерпретаціях виникала постійно, а економічна наука вишукувала шляхи розв'язання чи, принаймні, прийняттого пояснення її перманентного існування [2].

На наш погляд, проблема нерівності пов'язана із розподілом результатів праці людей відносно до їх трудових затрат. Вбачається, що розумінням значимості цього факту слід завдячувати А.Сміту, який зафіксував, що реальним економічним цінностям притаманний енергетичний характер, оскільки праця людей є проявом трансформації та поглинання енергії. Природно, що А.Сміт розглядав цей факт поза прив'язкою до етнокультурної приналежності результатів праці, адже тоді Європа була економічним центром світу. Тому й не ставилося питання щодо докільця як енергетичної системи. Цілі концептуалізації явищ в економічному житті в ті часи були іншими. Однак вперше саме енергія як головне багатство суспільства, а також її прояв в економічній діяльності А.Смітом було виділено в домінуючий фактор.

З позицій сучасної науки, з огляду на можливості міждисциплінарної методології, є підстави говорити про те, що первинний енергетичний потенціал суперетносу є природним феноменом, незалежним від раціональної волі людей. І хоча безпосереднім учасникам цих процесів складно зрозуміти їх остаточні наслідки, цілком можливо оцінити кожний окремий момент взаємодії етнічних процесів між собою та довкіллям. Це обумовлено тим, що тривалість кожного періоду загального циклу етногенезу в декілька разів більша за всі припустимі прогностичні періоди, задіяні в економічній науці: якщо загальна тривалість життєвого циклу суперетносу складає близько 1200-1400 років, то період у 20 – 30 років для етнічного процесу має вкрай незначне прирощення, але для економіки це можна вважати сталими умовами.

Як дискретні простори, суперетноси постійно вступають в економічну взаємодію у світовій економіці як самостійні системні цільності. Це фактично означає енергетичний контакт великих потенційних систем. За теорією ймовірності, неможливою є

наявність абсолютно однакових значень енергетичних потенціалів в різних системах. Це обумовлено унікальністю попереднього процесу історичного розвитку кожного суперетносу. Тому при їх контакті неодмінно проявлятиметься II закон термодинаміки, що приводитиме до виникнення спрямованого потоку енергії, який спрямований від більш до менш зарядженої енергетичної системи, аж до повного зрівняння їх потенціалів. В кінцевому варіанті така ситуація означатиме зникнення умов для існування потоку взагалі. Іншими словами, взаємодія суперетносів є термодинамічним контактом потенційних просторів, яких зв'язує обумовлений їх параметрами енергетичний потік.

Енергетична сутність такого потоку полягає в тому, що з'являється можливість використовувати працю людей із одного суперетносу для отримання результатів зовсім іншої культурної приналежності. В цьому феномені етнокультурної приналежності результатів труда полягає основний сенс відтоку енергії як праці людей, мотивованої зовнішніми чинниками. Люди не припиняють господарювати, продовжуючи, як правило, жити і працювати на тому ж самому місці. Однак під впливом зовнішніх обставин результати їх праці стають елементами і невід'ємними складовими частинами іншого суперетносу.

Кожний етнос в історичному часі виконує свою власну роботу, результати якої поступово стають основою культурної цементації власного суперетносу. В рамках суперетносу економічна віддача від вкладеної праці буде пропорційною її затратам. Тому головною характеристикою економічної взаємодії етносів в межах суперетносу буде мінімальна дискримінація при розподілі результатів праці відповідно до їх культурної приналежності.

Економічне протистояння між етносами в рамках суперетносу відбуватиметься з метою домінування на визначеній території, що охоплює подібні за сутністю та структурою системи ведення господарства. Всередині суперетносу дія ринкових механізмів ефективно сприяє досягненню позитивних соціально-економічних результатів, а економічній інтеграції притаманні ознаки ринкової рівноваги, переваг міжнародного розподілу праці, стимулювання ефективної конкуренції тощо. Тобто, ідеальна ринкова економіка всередині суперетносу цілком може існувати в реальності (якби він існував в гіпотетичній етнокультурній порожнечі), адже необхідні енергетичні передумови для цього об'єктивно існують. Це корелюється з тим, що відомі економічні вчення є інтелектуальним

надбанням та наслідком господарського прояву лише одного західноєвропейського суперетносу [2].

Зовсім інша картина виникатиме, якщо до взаємодії вступають етноси із різних суперетносів, яким притаманні суттєво відмінні енергетичні ознаки. В такому випадку не можна запобігти виникненню спрямованого потоку енергії, що фактично означатиме повну відсутність ринкової рівноваги. Весь досвід міжнародної економічної співпраці свідчить, що в дійсності відбувається саме так. При взаємодії етносів з різних суперетносів виникають сприятливі умови для інтенсивного відтоку та поглинання енергії. Виконана в рамках етносу робота безпосередньо не потрібна іншому суперетносу, оскільки її результати вже мають чітку культурну приналежність. Інший суперетнос виступає в ролі фізичної системи, для якої винятково необхідним стає поглинання зовнішньої етнічної енергії (у вигляді безпосередньої і трансформованої праці людей).

Щодо енергетичної взаємодії економічних процесів та господарських об'єктів, які знаходяться на точках зіткнення суперетносів, то це тільки додатково унеможлиблює штучну підтримку будь-якого балансу. Важливо відзначити, що, говорячи про баланс чи рівновагу, як правило, мається на увазі окремо взята система господарювання, тобто соціально-економічні і, головне, енергетичні умови окремого суперетносу. Наприклад, економісти не говорять про баланс двох просторів одночасно, на кшталт молдавського та уругвайського. Економічна нісенітниця при такому припущенні відчувається майже відразу. Але вже економічна рівновага на молдавсько-українському чи уругвайсько-аргентинському просторах як проблема, що підлягає розв'язанню, сприймається цілком серйозно. Чому? – у проблематиці природних меж суперетносів.

Таким чином, загальна структура світової економіки складається з низки енергетичних систем «етнічна енергія – техносфера», кожна з яких є ознакою окремого суперетносу і дискретним простором для економічної діяльності. Використання енергетичної моделі суперетносу дозволить на якісно новому рівні поглянути на світову економіку. Обґрунтування методологічних засад етнологічного моделювання економіки (дискретність суперетносів, культурна приналежність результатів праці, незалежність енергетичних ознак, аспекти праці людей тощо) надають можливість застосовувати у предметному полі сучасної економічної науки універсальну призму, завдяки якій стають

очевидними причинами проблем світової економіки, а також відкриваються нові можливості для прогнозування та моделювання економічних процесів.

Список використаних джерел:

1. Сорокин П.А. Человек, цивилизация, общество / Сорокин П.А. – М.: Политиздат, 1992. – 544 с.
2. Ядгаров Я.С. История экономических учений : уч. для вузов. – 4-е изд., перераб. и доп. / Ядгаров Я.С. – М.: Инфра-М, 2009. – 480 с.